

UMOWA

między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Federalną Niemiec o zaopatrzeniu emerytalnym i wypadkowym,

podpisana w Warszawie dnia 9 października 1975 r.

W imieniu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej

RADA PAŃSTWA
POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 9 października 1975 roku została podpisana w Warszawie Umowa między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Federalną Niemiec o zaopatrzeniu emerytalnym i wypadkowym, w następującym brzmieniu dosłownym:

UMOWA

między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką
Federalną Niemiec o zaopatrzeniu emerytalnym
i wypadkowym.

Polska Rzeczpospolita Ludowa i Republika Federalna Niemiec dla uregulowania stosunków w dziedzinie zaopatrzenia emerytalnego i wypadkowego uzgodniły, co następuje:

I. Postanowienia ogólne

Artykuł 1

Dla stosowania niniejszej Umowy następujące pojęcia oznaczają:

1. „właściwa władza”
  - dla Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej — Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych,
  - dla Republiki Federalnej Niemiec — Federalnego Ministra Pracy i Spraw Socjalnych;
2. „miejsce zamieszkania” lub „mieszkać”
  - dla Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej — miejsce stałego zamieszkania lub stale zamieszkiwać,
  - dla Republiki Federalnej Niemiec — miejsce zwykłego pobytu lub zwykle przebywać;
3. „zaopatrzenie emerytalne”
  - dla Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej — zaopatrzenie na starość, na wypadek inwalidztwa lub śmierci,
  - dla Republiki Federalnej Niemiec — ubezpieczenie rentowe na okoliczność starości, inwalidztwa lub śmierci;
4. „zaopatrzenie wypadkowe”
  - dla Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej — odrębny system rent dla pracowników z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych,
  - dla Republiki Federalnej Niemiec — ubezpieczenie od wypadków przy pracy i chorób zawodowych;
5. „świadczenia uznaniowe”
  - renty, które mogą być wypłacane przez instytucje ubezpieczeniowe według przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym lub wypadkowym, ale które nie są świadczeniami obowiązkowymi tych instytucji ubezpieczeniowych.

Artykuł 2

1. Niniejsza Umowa obejmuje:
  - w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej
    - a) zaopatrzenie emerytalne pracowników, włącznie z systemami emerytalnymi górników i kolejarzy,
    - b) zaopatrzenie wypadkowe;
  - w Republice Federalnej Niemiec
    - a) ubezpieczenie rentowe robotników, ubezpieczenie rentowe pracowników umysłowych i ubezpieczenie rentowe górników,
    - b) ubezpieczenie wypadkowe.

2. Niniejsza Umowa ma zastosowanie do wszystkich zmian uregulowań w dziedzinach wymienionych w ustępie 1.

Artykuł 3

Niniejsza Umowa nie narusza:

- a) umów jednego z Państw, które zostały zawarte z państwami trzecimi,
- b) postanowień wydanych przez instytucję między-państwową, której członkiem jest jedno z Państw,
- c) Umowy między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Federalną Niemiec o ubezpieczeniu społecznym pracowników wysłanych przejściowo na terytorium drugiego Państwa z dnia 25 kwietnia 1973 roku.

II. Zaopatrzenie emerytalne

Artykuł 4

1. Renty z zaopatrzenia emerytalnego przyznaje, według obowiązujących ją przepisów, instytucja ubezpieczeniowa Państwa, na którego terytorium osoba uprawniona mieszka.

2. Instytucja, o której mowa w ustępie 1, przy ustalaniu renty uwzględnia według obowiązujących ją przepisów okresy ubezpieczenia, okresy zatrudnienia oraz okresy z nimi zrównane w drugim Państwie w taki sposób, jak gdyby zaistniały na terytorium pierwszego Państwa.

3. Renty według ustępu 2 przysługują tylko przez okres zamieszkiwania na terytorium Państwa, którego instytucja ubezpieczeniowa ustaliła rentę. W okresie tym osoba pobierająca rentę nie ma roszczenia do instytucji ubezpieczeniowej drugiego Państwa z tytułu okresów ubezpieczenia, okresów zatrudnienia oraz okresów z nimi zrównanych w drugim Państwie, jeżeli artykuł 15 lub 16 nie zawiera innych postanowień.

Artykuł 5

1. Jeżeli rencista zmieni miejsce pobytu i zamieszka na terytorium drugiego Państwa, wypłata renty będzie wstrzymana z upływem miesiąca, w którym nastąpiła zmiana miejsca zamieszkania.

2. Instytucja ubezpieczeniowa Państwa, w którym rencista zamieszkał, decyduje o prawie do renty za okres od wstrzymania wypłaty renty, według obowiązujących ją przepisów, stosując odpowiednio artykuł 4 ustęp 2.

3. Wniosek o rentę, w myśl ustępu 2, winien być złożony w ciągu 3 miesięcy. W przypadku późniejszego złożenia wniosku początek płacenia renty ustala się według przepisów Państwa, w którym rencista zamieszkał.

4. Jeżeli rencista ponownie zmieni miejsce pobytu i zamieszka na terytorium pierwszego Państwa, instytucja ubezpieczeniowa tego Państwa wznowi wypłatę renty od pierwszego dnia miesiąca następującego po powrocie.

Artykuł 6

1. Osoby, które mieszkają na terytorium Republiki Federalnej Niemiec, nie mają roszczeń o zwrot składek

wpłaconych do instytucji ubezpieczeniowych Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

2. Osoby, które mieszkają na terytorium Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, nie mają roszczeń o zwrot składek wpłaconych do instytucji ubezpieczeniowych Republiki Federalnej Niemiec.

3. Instytucje ubezpieczeniowe nie mogą żądać zwrotu już przekazanych składek.

III. Zaopatrzenie wypadkowe

Artykuł 7

1. Renty z zaopatrzenia wypadkowego przyznaje, według obowiązujących ją przepisów, instytucja ubezpieczeniowa tego Państwa, na terytorium którego mieszka osoba uprawniona.

2. Instytucja, o której mowa w ustępie 1, przy ustalaniu renty uwzględnia według obowiązujących ją przepisów wypadki lub choroby, które zaistniały lub są uznane za zaistniałe na terytorium drugiego Państwa, w taki sposób, jak gdyby zaistniały na terytorium pierwszego Państwa.

3. Renty przyznane zgodnie z ustępem 2 przysługują tylko przez okres zamieszkiwania na terytorium Państwa, którego instytucja ubezpieczeniowa rentę ustaliła. W okresie tym osoba pobierająca rentę nie ma roszczenia do instytucji ubezpieczeniowej drugiego Państwa z tytułu wypadków przy pracy lub chorób zawodowych, które zaistniały na jego terytorium, jeżeli artykuł 15 lub 16 nie zawiera innych postanowień.

Artykuł 8

Jeżeli osoba pobierająca rentę z zaopatrzenia wypadkowego zmieni miejsce pobytu i zamieszka na terytorium drugiego Państwa, stosuje się odpowiednio artykuł 5.

IV. Przepisy wspólne

Artykuł 9

Świadczeń pieniężnych innych niż renty, świadczeń rzeczowych i świadczeń dla rehabilitacji, wynikających z zaopatrzenia emerytalnego lub wypadkowego, udziela według obowiązujących ją przepisów tylko instytucja ubezpieczeniowa Państwa, na terytorium którego mieszka osoba uprawniona. Postanowienia artykułu 4 ustęp 2 stosuje się odpowiednio.

Artykuł 10

Instytucja ubezpieczeniowa, która udziela świadczeń na podstawie niniejszej Umowy, nie otrzymuje od instytucji ubezpieczeniowej drugiego Państwa zwrotu poniesionych z tego tytułu wydatków.

Artykuł 11

Da stosowania niniejszej Umowy:

a) właściwe władze porozumiewają się bezpośrednio między sobą,

b) właściwe władze mogą uzgodnić potrzebne do tego środki,

c) właściwe władze mogą, każda w swoim zakresie, powołać jedną lub kilka instytucji łącznikowych,

d) właściwe władze informują się wzajemnie o obowiązującym ustawodawstwie w dziedzinie ubezpieczenia społecznego, jak również o wszelkich późniejszych zmianach.

Artykuł 12

1. Władze i instytucje udzielają sobie wzajemnie, w miarę potrzeby za pośrednictwem instytucji łącznikowych, bezpłatnej pomocy prawnej i urzędowej przy stosowaniu niniejszej Umowy, jak również przy rozstrzyganiu przypadków spornych związanych z Umową.

2. Władze i instytucje przekazują sobie na wniosek i bezpłatnie, w miarę potrzeby za pośrednictwem instytucji łącznikowych, informacje i zaświadczenia o przebiegu pracy i ubezpieczenia na terytorium drugiego Państwa.

3. Właściwe instytucje i osoby mieszkające na terytorium drugiego Państwa mogą korespondować ze sobą bezpośrednio. Orzeczenia, decyzje i inne dokumenty wymagające potwierdzenia odbioru mogą być doręczane listem poleconym za zwrotnym poświadczeniem odbioru.

Artykuł 13

Pisma, w szczególności wnioski, oświadczenia i środki odwoławcze, mogą być sporządzane w języku polskim lub niemieckim i nie mogą być odrzucane z powodu wyboru jednego z tych języków.

Artykuł 14

Świadcstwa, dokumenty i inne pisma, przedkładane w ramach stosowania niniejszej Umowy, nie wymagają legalizacji przez przedstawicielstwa dyplomatyczne lub urzędy konsularne.

V. Przepisy przejściowe i końcowe

Artykuł 15

1. Niniejsza Umowa uzasadnia prawa i zobowiązania do świadczeń tylko za okres po jej wejściu w życie.

2. Przy ustalaniu świadczeń według niniejszej Umowy uwzględnia się również zaistniałe przed jej wejściem w życie okresy ubezpieczenia, okresy zatrudnienia, okresy z nimi zrównane oraz inne związane z tym istotne okoliczności.

3. Jeżeli na podstawie wiążącej decyzji rentowej lub prawomocnego orzeczenia osobom mieszkającym na terytorium drugiego Państwa wypłacane były renty z zaopatrzenia emerytalnego lub zaopatrzenia wypadkowego w okresie przed wejściem w życie niniejszej Umowy, to niniejsza Umowa nie narusza wypłaty tych rent również w okresie po jej wejściu w życie.

4. Przy stosowaniu ustępu 3 rentę z zaopatrzenia wypadkowego uważa się za wypłacaną w okresie przed wejściem w życie niniejszej Umowy, jeżeli na podstawie Konwencji nr 19 Międzynarodowej Organizacji Pracy rentę tę wypłaca się z mocą wsteczną za okres przed wejściem w życie Umowy.

5. Renty, o których mowa w ustępie 3 i 4, przy stosowaniu artykułu 9 są traktowane jak renty wypłacane przez instytucję ubezpieczeniową Państwa, w którym mieszka osoba uprawniona.

Artykuł 16

Jeżeli renty z zaopatrzenia emerytalnego lub wypadkowego Republiki Federalnej Niemiec powinny być wypłacone osobom mieszkającym na terytorium Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej za miesiąc kalendarzowy poprzedzający wejście w życie niniejszej Umowy, to niniejsza Umowa nie narusza wypłaty tych rent również za okres po jej wejściu w życie; odnosi się to również do nowych przypadków, stanowiących bezpośrednie następstwo poprzedniego tytułu do zaopatrzenia. Jeżeli renty według przepisów Republiki Federalnej Niemiec o ich wypłacie w okresie pobytu za granicą powinny być wypłacane osobom zamieszkałym na terytorium Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej za okresy przed wejściem w życie niniejszej Umowy, to wypłata tych rent rozpocznie się najwcześniej cztery lata przed wejściem w życie niniejszej Umowy.

Świadczenia uznaniowe z zaopatrzenia emerytalnego lub wypadkowego według przepisów obowiązujących w jednym z Państw nie będą wypłacane osobom mieszkającym na terytorium drugiego Państwa. Jeżeli na podstawie wiążącej decyzji lub prawomocnego orzeczenia osobom mieszkającym na terytorium drugiego Państwa wypłacane

Po zaznajomieniu się z powyższą Umową Rada Państwa uznała ją i uznaje za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych; oświadcza, że jest ona przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona, oraz przyrzeka, że będzie niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydany został Akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Dano w Warszawie dnia 15 marca 1976 roku.

Przewodniczący Rady Państwa: *H. Jabłoński*

L. S.

Minister Spraw Zagranicznych: *S. Olszowski*

były świadczenia uznaniowe w okresie przed podpisaniem niniejszej Umowy, to niniejsza Umowa nie narusza wypłaty tych świadczeń uznaniowych również w okresie po jej wejściu w życie.

Artykuł 17

Stosownie do Czterostronnego porozumienia z dnia 3 września 1971 r. niniejsza Umowa będzie rozciągać się zgodnie z ustalonymi procedurami na Berlin (Zachodni).

Artykuł 18

1. Niniejsza Umowa zostaje zawarta na czas nieokreślony. Może ona być wypowiedziana pisemnie przez każde Państwo, nie później jednak niż na 6 miesięcy przed upływem danego roku kalendarzowego. W takim przypadku traci ona swą moc z końcem tego roku.

2. Jeżeli niniejsza Umowa straci swoją moc, to jej postanowienia odnośnie do roszczeń i uprawnień nabytych przed jej wygaśnięciem pozostają nadal w mocy.

Artykuł 19

1. Niniejsza Umowa podlega ratyfikacji. Dokumenty ratyfikacyjne zostaną wymienione w Bonn możliwie najszybciej.

2. Niniejsza Umowa wchodzi w życie w pierwszym dniu drugiego miesiąca po upływie tego miesiąca, w którym dokumenty ratyfikacyjne zostaną wymienione.

Sporządzono w Warszawie dnia 9 października 1975 roku w dwóch egzemplarzach, każdy w językach polskim i niemieckim, przy czym obydwie teksty posiadają jednakową moc.

Za Polską Rzeczpospolitą
Ludową

Stefan Olszowski

Za Republikę Federalną
Niemiec

Hans Dietrich Genscher